

Działalność nierejestrowana 2019 – zasady, warunki i podatki

Działalność nierejestrowana to nowość. W Polsce po 1989 roku nie było jeszcze prawa, które zwalnia z płacenia ZUS od działalności zarobkowej.

Ideałem dla wolnościowców była tzw. ustawa Wilczka, najbardziej liberalna ustawa o działalności gospodarczej wprowadzona (o ironio) w komunistycznej Polsce w 1988 roku. Czy u jej podstaw leżało umożliwienie komunistom uwłaszczenia się na państwowych przedsiębiorstwach czy poprawienie kondycji gospodarczej państwa? Zapewne i jedno, i drugie. Nie mniej z ustawy Wilczka skorzystały miliony Polaków. Nieskrępowane ludzkie działanie i wolne od regulacji prowadzenie firm spowodowało, że w tamtym czasie powstały największe polskie przedsiębiorstwa: Comarch, Atlas, Cersanit, VOX, Black Red White, Kreisel i wiele innych.

Nie każdy jednak wie, że owa ustawa wprowadziła przymus rejestracji przedsiębiorców. Mowa o rejestrze CEIDG, który przed ustawą Wilczka nie istniał. Prowadzenie działalności poza rejestrem było od tej pory zabronione. Od 30 kwietnia 2018 roku ten stan prawny uległ zmianie:

30 kwietnia, czyli 30 dni od daty ogłoszenia ustawy, działalność nierejestrowana weszła w życie

Świadczenie usług i sprzedawanie bez konieczności formalnego zakładania firmy stało się faktem. **Nazywa się to działalnością nierejestrowaną, nierejestrową lub też nieewidencjonowaną.**

Działalność nierejestrowana a działalność okazjonalna

Na początku ważne rozróżnienie, bo już teraz można przeczytać w sieci artykuły wprowadzające w błąd. **Otóż działalność nierejestrowana nie jest działalnością gospodarczą!!** Stanie się nią, po przekroczeniu kwoty przychodów określonej w ustawie. Wynika to bezpośrednio z ustawy Prawo Przedsiębiorców z 26 stycznia 2018 r.

Nie każdy przychód poza działalnością gospodarczą będzie od razu działalnością nierejestrowaną. Przychody możesz przecież uzyskiwać ze sprzedaży okazjonalnej. Będzie to na przykład wyprzedaż domowej biblioteczki, sprzedaż używanych ubrań po dziecku itp. Nie jest to wówczas ani działalność gospodarcza, ani działalność nierejestrowana. Ma to szczególne znaczenie w kontekście prawa konsumenckiego, o którym więcej w dalszej części artykułu.

Dla kogo działalność nierejestrowana?

Dzięki działalności nierejestrowanej, o wiele łatwiej będzie przetestować pomysł na biznes, nie łamiąc przy tym prawa.

Warto abyś wiedział, że działalność nierejestrowana nie będzie dostępna dla wszystkich. Przyzwyczailiśmy się już do tego, że państwo dzieli ludzi na uprzywilejowanych i pozbawionych przywilejów. Sprawdź zatem, czy spełniasz warunki konieczne do rozpoczęcia działalności nierejestrowanej.

1. Warunek czystej karty

Pierwszy i najważniejszy warunek dotyczy Twojej historii biznesowej. Działalność nierejestrowana jest możliwa wyłącznie **dla osób, które przez ostatnie 60 miesięcy (5 lat) nie prowadziły firmy**. Mowa o działalności gospodarczej i spółce cywilnej. Spółki prawa handlowego (sp. z o.o., akcyjna, jawna) mają inną osobowość prawną, więc będąc wspólnikiem lub członkiem zarządu, nadal możesz prowadzić działalność nieewidencjonowaną. **UWAGA! Ustawodawca wprowadził tzw. okres przejściowy. Wynika z niego, że jeśli w ciągu ostatnich 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (30 kwietnia 2018r) nie prowadziłeś firmy, to także możesz prowadzić działalność nieewidencjonowaną.**

2. Warunek rodzaju działalności

Drugim warunkiem prowadzenia działalności bez rejestracji jest **prowadzenie działalności nieregulowanej. Czyli takiej, która nie wymaga uzyskania koncesji, pozwoleń i licencji**. Regulacje dotyczące różnych działalności są w polskim prawie szerokie, a wolność działania ograniczona. Konstytucja biznesu nie wprowadza w tym zakresie zmian. Dlatego mityczne sprzedawanie lemoniady przez dziecko nadal będzie karane przez Kapitana Państwo.

3. Warunek finansowy

Trzecim warunkiem jest bariera przychodów. **Działalność nierejestrowaną możesz prowadzić do momentu, gdy Twój miesięczny przychód z owej działalności nie przekroczy 50% minimalnego wynagrodzenia** (w 2019 roku jest to 1125 zł). Warto tutaj dodać, że 1125 zł to limit przychodów należnych z działalności nierejestrowanej, nie zaś w ogóle przychodów osiągniętych przez osobę. Można np. być pracownikiem i jednocześnie, po godzinach “dorabiać sobie” w ramach działalności nierejestrowanej, jeśli spełnia się odpowiednie wymogi. Można też wynajmować jako osoba fizyczna mieszkanie, jeśli najem nie wchodzi w skład działalności nierejestrowanej, to przychodów z niego osiągniętych nie liczymy przy “progu” limitów.

4. Warunek samodzielności

Ostatnim warunkiem jest **prowadzenie działalności nieewidencjonowanej samodzielnie. Tzn. nie możesz jej prowadzić w formie spółki cywilnej**. Skąd ten wymóg? Ano na przykład, gdybyś chciał przechytryć państwo i “dzielić” przychód na siebie i kolegę, aby nie przekroczyć 1125 złotych

Podatki od działalności nierejestrowanej

Działalność nierejestrowa nie wymaga posiadania REGON-u, NIP-u, kasy fiskalnej, konta bankowego ani prowadzenia księgowości. Nie oznacza to jednak, że jest zwolniona z podatku.

1. ZUS

To jest najlepsza wiadomość dla Ciebie. Prowadząc działalność nieewidencjonowaną, ZUS-u nie płacisz w ogóle! Możesz spokojnie rozbujać biznes (o ile przy 1125 zł przychodu można mówić o rozbujaniu) i nie zastanawiać się, skąd weźmiesz pieniądze na ZUS.

Znane są przypadki ludzi, którzy narobili sobie długów przez brak opłacania ZUS-u. Gdy przychodzi człowiekowi wybierać "ZUS albo chleb", chyba oczywiste, że nie wyda zarobionych pieniędzy na państwową, przymusową usługę. Dlatego nie zapominajmy, że docelowo ZUS powinien być zlikwidowany, lub przynajmniej dobrowolny.

Edit 2019: pojawiła się interpretacja ZUS, w której obywatel pyta o konieczność opłacania składek, gdy prowadzi działalność nierejestrowaną lub firmę z "ulgą na start" z zakresu agencji ubezpieczeniowej. ZUS odpowiedział, że w takim wypadku traktuje się to jako zlecenie i składki ZUS ma zapłacić firma lub osoba fizyczna, która skorzystała z usług osoby prowadzącej działalność nierejestrową. Szybko pojawiło się dementi zarówno rządu jak i ZUS-u, ale tylko w kontekście "ulgi na start". W przypadku działalności nierejestrowanej interpretacja została podtrzymana. Czy płacenie składek w przypadku działalności nierejestrowanej obejmie też inne formy działalności niż agent ubezpieczeniowy? Tego nie wie nikt. Gdy pojawią się kolejne interpretacje, będę o tym informował.

2. Podatek dochodowy

Przychody osiągnięte z działalności nieewidencjonowanej są przychodami z tzw. innych źródeł i podlegają opodatkowaniu. Przychód z działalności nierejestrowanej będzie więc sumował się z Twoimi pozostałymi przychodami i zostanie opodatkowany wg. skali podatkowej (18 lub 32%). Nie ma opcji rozliczenia się metodą liniową tudzież ryczałtowo.

Istnieją rozbieżności w opinii, czy owy podatek będzie trzeba płacić od przychodu z działalności nierejestrowanej, czy też przychód będzie można pomniejszyć o koszty. Być może zastosowanie będą miały przepisy występujące przy najmie prywatnym, gdzie wskazane jest prowadzenie uproszczonej ewidencję przychodów i kosztów (np. w excelu).

Jeśli pojawi się na ten temat jakaś wiążąca decyzja, to artykuł zostanie uzupełniony. W każdym razie, polecam odkładać co miesiąc na koncie 18%, gdyż podatek zapłacisz na koniec roku w zeznaniu PIT (jako niedopłata). Można w tym celu założyć sobie np. konto oszczędnościowe lub lokatę i przy okazji zarobić na pieniądzach, które na koniec roku będziesz musiał oddać państwu.

3. Podatek VAT

Ze względu na przepis art. 113 ustawy o podatku od towarów i usług, osoba prowadząca nieewidencjonowaną działalność będzie zwolniona z podatku VAT (zwolnienie podmiotowe do 200 tys. zł przychodu).

Edit: ze zwolnienia z podatku VAT są wyłączeni przedsiębiorcy wymienieni w ust. 13 pkt 1-2 ustawy o podatku od towarów i usług. Mowa przede wszystkim o jubilerach i usługach doradczych, czyli działalnościach nie objętych koncesjami. Ze zwolnienia nie będziesz mógł skorzystać, gdy importujesz towary.

Ciekawy jest przykład Pana Piotra, który chciał sprzedawać monety kolekcjonerskie. Informacja z CEIDG, jaką Pan Piotr uzyskał, jest dosyć niepokojąca:

w ocenie DDR niezależnie od wszystkiego, będzie zapewne Pan też **obowiązkowym płatnikiem podatku VAT** (nie jest objęty zwolnieniem z art. 113 ust. 1 lub 9 ustawy o VAT, jak ma to miejsce w przypadku innych osób prowadzących działalność nierejestrową, ze względu na brzmienie art. 113 ust. 13 pkt 1 lit. a – załącznik 12, pozycja 6), ze wszystkimi wynikającymi z tego tytułu konsekwencjami (**np. obowiązek uzyskania numeru NIP, jpk itd.**).

Dodatkowo, w ocenie DDR, działalność tego typu **nie korzysta ze zwolnienia z obowiązku korzystania z kasy fiskalnej** (ze względu na par. 4 ust. 1 pkt 1 lit. k Rozporządzenia MRiF z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących).CEIDG

Reasumując, nawet jeśli Twoja działalność nie jest w katalogu wykluczonych, to zastosowanie mają także inne zagadnienia podatkowe. W powyższym wypadku, działalność nierejestrowana będzie wymagała opłacania VAT, posiadania kasy fiskalnej, obowiązku uzyskania NIP i przesyłania JPK. Ocenę ustawy pozostawiam wam.

Działalność nierejestrowana – obowiązki

Wiesz już, że od działalności nieewidencjonowanej zapłacisz podatek dochodowy. To jednak nie wszystkie obowiązki, które spoczną na Twoich barkach z chwilą wejścia na rynek.

1. Odpowiedzialność cywilna

Najważniejszą wiadomością dla Ciebie i twoich klientów jest fakt, że pomimo braku rejestracji firmy, **na mocy Kodeksu Cywilnego jesteś uznawany za przedsiębiorcę**. Oznacza to, że musisz respektować prawa konsumenta. Stosować się do reklamacji, zwrotów itp. Od tej pory, klient będzie mógł zwrócić towar bez podania przyczyny.

Przewiduję, że na gruncie zwrotów może wystąpić wiele sporów na linii sprzedawca – kupujący. Kupujący w chwili zakupu może nie być pewny, czy sprzedawca prowadzi działalność nierejestrowaną (a więc jest uznawany za przedsiębiorcę wg. kodeksu cywilnego), czy też działa w sposób okazjonalny.

2. Wystawianie rachunków

Na mocy art. 109 ust. 1 ustawy, będziesz zobowiązany prowadzić uproszczoną ewidencję sprzedaży za dany dzień. Ewidencja przyda się, aby wiedzieć, ile jeszcze możesz zarobić by nie przekroczyć limitu. Wiąże się to z wystawianiem rachunków swoim klientom.

Rachunek powinien zawierać:

- numer (np. 1/2019),
- datę wystawienia,
- nazwę sprzedawcy i nabywcy (ew. imię i nazwisko),
- nazwę usługi,
- kwotę do zapłaty.

Możesz kupić książeczkę z rachunkami w sklepie papierniczym lub skorzystać z Fakturowni – narzędzia online, które umożliwi wystawianie rachunków, faktur, pro-form i wszystkich innych dokumentów księgowych.

Edit: W razie potrzeby możesz wystawić fakturę VAT, nie ma ku temu przeszkód. Jeśli prowadzisz działalność nieewidencjonowaną będziesz uznawany za podatnika, o ile spełnisz warunki określone w art. 15 ust. 2 ustawy o VAT:

działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody. Działalność gospodarcza obejmuje w szczególności czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych. ustawa o VAT

Zgodnie z art. 113 ustawy o VAT, osoba prowadząca działalność nierejestrowaną będzie zwolniona z VAT (próg sprzedaży nie przekroczy 200 tys. zł, czyli zwolnienie podmiotowe). Nie trzeba rejestrować się w US za pomocą VAT-R. Zgodnie z § 3 pkt 1 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 grudnia 2013 r., taka faktura powinna zawierać:

- datę wystawienia,
- numer kolejny,
- imiona i nazwiska lub nazwy podatnika i nabywcy towarów lub usług oraz ich adresy,
- nazwę (rodzaj) towaru lub usługi,
- miarę i ilość (liczbę) dostarczonych towarów lub zakres wykonanych usług,
- cenę jednostkową towaru lub usługi,
- kwotę należności ogółem.

3. Zakończenie działalności nierejestrowanej

W przypadku przekroczenia pułapu przychodu (50% minimalnego wynagrodzenia), działalność uznawana jest za działalność gospodarczą od dnia, gdy przekroczenie nastąpiło. Zatem w dzień, w którym Twoje miesięczne przychodu przekroczy 1100 zł, masz 7 dni na zarejestrowanie firmy w CEIDG.

Działalność nierejestrowana a zatrudnienie

Możesz pracować na umowę zlecenie lub umowę o pracę i prowadzić dodatkowo działalność nierejestrowaną. Masz wówczas opłacane składki, a od dodatkowej działalności nie musisz już tego robić. Konieczne jest oczywiście opłacenie podatku dochodowego.

Co dalej?

Działalność gospodarcza czy spółka z o.o.?

Kolejną nowością wprowadzoną do polskiego prawa jest tzw. "ulga na start" dla przedsiębiorców. Przez sześć pierwszych miesięcy prowadzenia firmy będziesz zwolniony z obowiązku płacenia na ZUS. Następnie przez 2 lata będziesz płacił ulgowy ZUS. Potem możesz przejść na tzw. Mały ZUS. Zastanawiasz się, czy można prowadzić firmę i nie płacić ZUS-u? Tak, jest to możliwe. Wystarczy zamiast jednoosobowej działalności gospodarczej założyć spółkę z o.o.

Pieniądze na firmę

Gdy okaże się, że rynek odpowiedział pozytywnie na Twój produkt lub usługę, to najwyższa pora pomyśleć o formalnej firmie. Najbezpieczniej jest działać samodzielnie, ale czasami warto posiłkować się pieniędzmi z zewnątrz. Dofinansowanie dla firm, kredyt i dotacja, to opcje, które warto wziąć pod uwagę przed założeniem firmy.

Projekt pt. działalność nierejestrowana pomoże setkom tysięcy ludzi działać legalnie. Osoby do tej pory działające w szarej strefie będą nadal robić to, co robiły. Po prostu politycy poszli po rozum do głowy i zdepenalizowali małe działanie zarobkowe. Nie jest to druga ustawa Wilczka, nawet się do niej nie umywa. Babcia sprzedająca bułki bez zgody Sanepidu nadal będzie nachodzona przez organy państwowe. Ludzie oferujący granie na maszynach nadal będą zakuwani w kajdanki.

Przede wszystkim, nierozwiązany pozostaje problem masowego zamykania działalności, gdy przyjdzie płacić pełny ZUS. W tym zakresie prawo pozostało archaiczne i nie dostosowało się do realiów. Działalność nierejestrowana jest jednak malutkim krokiem naprzód.